

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

І ростуть наші могили. Чорна українська земля вкриває одного труженника за другим, ховаючи у своїм нідрі задрю тих, що клали свою душу для рідні. І ледви прогомніли жалюбні дзвони по смерті „батька українського театру“, коли відчинила ся опять сира могила, аби прийняти найкращого сина Руси-України, Бориса Грінченка, поета, повістяра, драматурга, ученого, етнографа, невтомимого народного діяча національного відродження російської України.

Борис Грінченко діяч громадський — народив ся 27 ст. падоліста 1863 р. на хуторі в Харківщині в дрібнопанській москвиченій сім'ї. Вчив ся в харківській реальній школі, а скінчивши школу, заходив ся шукати заробітку. Нарешті з початком року 1881. мав дуже марну посаду канцеляриста в харківській казенній палаті. Перші два місяці грошей не давали нічого, а далі вже платили по 10 карб. у місяць. Але робота в канцелярії тій була така неімовірно нудна, що таки того року Грінченкови довелося її покинути. Коли тут якимсь дивом пощастило йому на посаду сільського вчителя. Правда, що й школа була не школа, а так собі хатка при волості, ще й з побитими вікнами, з розваленою грубою, з земляною долівкою. Вчити доводилось, цілий день, бо не вмідцалися усі школярі в хаті, то половина ходила до обіду, а половина вже другим поворотом, по обіді. Щож до вчителя, то він обідав аж геть-геть вечером, власне, вечеряв, що сам собі наварить; при 10 карбованцях вчительської платні слуги не наймеш. Село се було московське, а молодому вчителю хотіло ся працювати серед рідного пароду. Попросив ся Грінченко в иншу школу, і знов ошнів ся у московській, але саме на межі з Полтавщиною. І от, щоб здійснити свою мрію, щоб навчати ся мови з уст самого народу, і взагалі придивити ся до народнього життя, молодий вчитель найшов в своїй душі стільки енергії та сили, що наважив ся перейти жити у полтавське українське село, притулив ся десь в кутку в одній хаті з халяями, з квочками під полом, з ягнятами й теллятами по ночах, в самих неможливо-тяжких умовах. А в школу свою ходив верстов зо три в осени, в зиму, в дощ, у мороз. За те був щасливий, бо до сходу мав того, чого шукав. Через рік Грінченка постановлено було вчителем в гарній двокласовій школі, але знов мо-

сковській; аж на четвертий рік пощастило йому зобитись вчителем і управителем двокласової школи в українському селі Нижній Сиротавці, сумського повіту. На жаль через рік, не по своїй волі, він мусів покинути школу й поїхав у Херсонщину статистиком губернського земства. Півтора року працював він там разом з иншими статистиками, то їздячи по городах і селах та збираючи матеріали, то обрабляючи їх.

З осени року 1887 він переїхав до Катеринославщини знов учителювати, саме в село Олексіївку славяносербського повіту. Тут вже було вільніше і можна було нинішню учти по українському. Між иншим ще року 1884 одружив ся Б. Грінченко й від того часу придбав собі вірного товариша у всіх своїх заходах і в багатьох важких і важких працях — відому українську письменницю, що пише під псевдонімом М. Загірної. Ото-ж і в олексіївській школі Грінченки вчителювали вкупі. Вкупі вони вчили, вкупі й склали для школярів та селян чималу українську бібліотеку, до якої стягли всі книжки, які можна було, але все-таки сих книжок було мало. Так ото, щоб запобігти лихови, почав Б. Грінченко складати збіркі з усяких старих та нових українських авторів. Не легка була ся праця. Всі ті твори він писав власноручно друкованими літерами, опрацьовував і тільки таким робом побільшував бібліотеку. Велика була та завзятість, велика любов до рідного краю, що на тяжку працю, як на свято заклакала.

В тій таки Олексіївці довело ся Б. Грінченкови й маленьку дочку свою вчити, пок. Настю Грінченківну († 1908). Не було в його ні одної української шкільної книжки, а бажав учти свою дитину рідною мовою. Дятого мусів скласти й списати друкованими таки буквами всім відомі тепер граматику та першу читанку; опріч сього видавав він для дочки так само писаний журнал „Квітку“.

Проживши у Олексіївці шість років, переїхав Б. Грінченко до міста, бо треба було маленьку Настю далі вчити. Тут Грінченко вступив на службу в чернігівську губернську земську управу й перебував там п'ять років, але року 1899 заходами ворожих до всього українського власних примушений був кинути сю посаду і з того часу жив з літературного заробітку. Тоді-ж таки Б. Грінченко перевіз до Чернигова частину українського Музею В. Тарновського.

Коли з кінцем 1905 р. з українського слова впади кайдани указу 1876 р. Грінченко кинув ся в вир праці в українській періодичній пресі, і в ново założеній київській „Просьвіті“, аж доки важка недуга не звалила його з ніг. Літо 1909 р. перебув важко хорий в Боянці під Києвом, а в осени за порадою лікарів виїхав до Італії й осів в Оспедалеті. В переїзді завитав також до Львова. Зимом стан його здоровля так погіршив ся, що кожного дня дожидало катастрофи. Потім наступило деяке поліпшенє, але се був тільки хвилиний проблєск улїтаючого життя...

Писати Грінченко почав дуже рано — щось шестилїтнім хлопцем, але по московськи, бо українську мову з його сем'ї вигнано, як мужицьку. Років 13-ти він прочитав Шевченкового „Кобзаря“, який зробив величезне вражєнє на маленького хлопчика. Дотогж від знайомих пані почув прихильний суд про Шевченка та українську мову. Се остаточно вплинуло на чулу та вражливу вдачу Грінченкову в тім розуміню, що він цілком свідомо почав писати мовою українською. Перші його твори видруковано було р. 1881 в часописі „Світ“ під псевдонімом І. Перекотиполе.

Далі Грінченко друкував свої вірші, оповіданя й повісти, драми, розвідки, дописи, переклади і т. инше по багатьох галицьких та буковинських виданях як також і в американській часописі „Свобода“.

Що-до книжок народно-просьвітних, то величезну потребу в них Грінченко бачив що дня в своїй роботі на селі та й після села. Але-ж за тих часів цензура знищувала всі заходи утворити популярну літературу, все забороняла, хоч книжки були дуже невинні. Доводилось вживати таких заходів: вчителюючи в Олексіївці, Грінченки що року посиляли до цензури десятків иншого рукописів під усякими псевдонімами, але не від себе, а буцім то від своїх знайомих з усяких місць Росії. Так діло пішло легше і чимало сих рукописів видаво київськими книгарнями і мало хто й знав, звідки вони йшли.

Згодом умер знайомий Грінченка, Череватенко й записав 1000 карб. на його руки на виданя народних книжок. Видано їх було десятків з б в Чернигові і, хоч знов цензура була немилосердна, всеж Грінченкам пощастило ся надрукувати кілька навіть популярно-наукових книжок, то в звичайній формі, то в напів белетристичній.

Видавництво се було тоді самотним на всю російську Україну, але з переїздом Грінченків до Києва припинило ся; тоді-ж тут працював уже „Вік“, що видав багато праць Б. Грінченка. А в 1906—1909 рр. Б. Грінченкови знов довело ся стояти на чолі сеї справи вже в инших умовах, у київській „Просьвіті“, де був він фундатором і першим головою до самих останніх днів, поки хворість не примушила його виїхати в теплі краї.

Діяльність Б. Грінченка в київській „Просьвіті“ — се була невсипуща праця для української справи і коли київська „Просьвіта“ за короткий час свого істнованя, порівнюючи з иншими товариствами, зробила багато, то не тільки дякуючи надзвичайній силі, енергії та великому організаційному хистови Б. Грінченка. Тому його головуванє в „Просьвіті“ — є поважною громадською заслугою перед Україною. Року 1909 „Просьвіта“ Київська обрала його почесним довічним членом товариства.

Загалом написав Б. Грінченко більш тридцять оповідань і чотири повісти: „Соняшний промінь“, „На розпуті“, „Серед темної ночі“ та „Під тихими вербами“, також вісім драм та комедій, що виїшли вже другим виданєм: „Ясні зорі“, „Нахмарило“, „Степовий гість“, „Серед бурі“, „Арсен Яворенко“ (або „На громадській роботі“), „На нових шляхах“ та ин. Крім сього зробив коштовну вкладку в українську літературу тим, що почасти переклав а почасти зредатував найкрасці драматичні твори сьвітвих письменників: Шіллера, Ібсена, Мірбо, Гавтмана, Зудермана, Шніцлера, Метерлінка та инших. Твори Б. Грінченка перекладали на російську, чеську та инші мови.

F 83

1906 р. минуло 25. років письменницької діяльності Б. Грінченка. З сеї нагоди громадянство українське хотіло прилюдно відсвяткувати ювілей славного письменника, але Б. Грінченко рішучо від сього відмовив ся. І тільки на долю київської „Просьвіти“ випала честь ушанованя Б. Грінченка скромним літературно-музичним вечером його імени.

Борис Грінченко помер в п'ятницю, 6-го с. м. в Італії, де пробував для поратованя свого здоровля.

Земля нехай пером стане Многозаслуженому Покійникови, якого пам'ять ніколи не загине між українським народом.

В. Й. П.

В місяці Цвітню 1910 р. приступили слідуєчі нові члени до Р. Н. Союзу:

- V. 1. Мроз Петро, Талпаш Ольга, Крєгена Юрій.
V. 2. Жудик Андрей.
V. 3. Жолудко Ружа, Борсук Йоанна, Пронько Йосиф.
...
V. 271. Дурчак Юрій, Фори Михайло.

- V. 114. Чама Петро.
V. 117. Зублікевич Василь, Малярский Стефан, Гневчинський Іван, Курек Йосиф.
...
V. 271. Дурчак Юрій, Фори Михайло.

Що ви читаете? Найкраще а ужиткуєте свої вільні від праці години, коли будете читати ІСТОРІЇ НАЙСЛАВІЙШОГО В СВІТІ ДЕТЕКТИВА ШЕРЛЮКА ГОЛЬМЕА

Петро, Шашкевич Іван, Закшевський Андрей, Янчак Лія, Бомба Максим.
V. 273. Гуль Михайл, Ваврина Мартин, Ваврина Михайл, Кіцак Онуфрей, Медвідь Василь.

Петро Ярошко

з Товарної, Ст. Самбір цез перед 2. роками. Хтоби знав про него чи живого чи мертвого що небудь, прошу ласкаво повідомити: Зофія Ярошко, 109 7-th Str. S. S. Pittsburg, Pa. Дістане нагороду.

ПРЕНУМЕРУЙТЕ гумористично-сатиричну часопись „ШЕРШЕНЬ“!!! Коштує \$1.50 на рік. SZERSZEN 439 N. 6-th Ave. SCRANTON, PA.

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER Чоловік шарпаний болем є безомічній немоє сей розв'язний корабель на селодах. Коли ви терпите на ревматизм, невралгію, простуду і т. п., то тоді спробуйте кілька разів натерати PAIN EXPELLER-OM, вагально уважати, всеєвітний доповнєнком ліком. По всіх друтьорох ціні 25 і 50 цент.

EXCELSIOR WATCH CO. 1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Книжки

- кі можна дістати вскладі книжок „Свободи“:
Америка 15
Варба клас і чому робітники організують ся 15
Весела Книжочка з образ. і Старім і Новім краю 25
Ісемо про звір'ята 30
Емігрант 15
Ковнір 10
Журавлі 10
Житє, зарібкн, організації і т. п. в Спог. Державах 15
Зуб за зуб 10
Коротка Історія Русь 10
Капітал і праця 15
Казка про Жидів 15
Книжка рахункова 50
Марія 10
Многострадальний народ 20
Наверхній Грішний 20
Народний рух австро-угорських Русинів 15
Новий Завіт \$2
О підземних скарбах 25
Оповіданя 10
Про нутро землі 25
Покуса 10
Про кінєць свѣта 15
Псалтир \$1
Розмова Поляка з Русином . . 10
Релігійні вірованя 20
Слово ч. 5. 15
Слово ч. 6. 15
Страшна пімста 20
Смерть 10
Степові люде 15
Страйк 20
Стрїляя на смерть, робітнича драма 15
Сонник 30
Товариска ворожеа 15
Хто з чого жие 15
Які то є люди на землі, з 20 ображками 50
Як мужик ходив до царя правди шукати 15
Через кордон 15
Руско-англійський тлумач ... 60

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA. Капітал \$50,000.00. Надвишка і нероздлені зиски \$93,000.00. Заснований 1864 року.

Проводить загальний банкомий бізнес. Видає міжнародні монї ордеря, драфта і лєре. Дає гроші до всіх частий свѣта, позичає гроші на реальности. Де позичає сего банку подвоілись протлом посідних 5 літ і змєносать тепер около \$500,000.00.

Нові українські рекорди співважені в Галиччя. Суть вони 10-іючів подвійні 65 цент. штуки. Сю рекорди суть на обі сторони.

R. J. GLICK Агент асекураційний від огню. 115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.

Петро Ярема русьний погребний виповичає керичі на весїля, хрестинї і весні другї забавя.

Можете заробити легко від 8 до 20 дол. тиждєво через розповсюдження наших Російськых, Герцєговинськых і Далматинськых тютюнів між своїми приятелями.

Metalevi obcasi F. 86

І ЗАПЯТНИ ЗРОБЛЕНІ ЗІ СТАЛИ Для майнерів, каменярів, фармерів і всіх, що роблять при тяжкій роботі.

Россійсько-Американська Лінія. Одинона без пересїданя помїж Америкою і Россією. ПАРОХОДИ відпливають в Нью Йорку: „Бестонія“ — 4-го мєя.

Пошір Братєтва! Робло всі братєські рїчі найліпше і найкращє, в найліпшого матерїялу за дуже працюнї ціни і за роботу гарантїю.

Русини Пітсбург! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

German Savings and Deposit Bank Cor. 14th & Carson St., South Side, Pittsburg, Pa.

Б. Сулковський і Ко. виробляє повновластє, контракти, ітабулює спадкн, веде процесн, купує і продає в нрпоу маєтнн, реальности,

Правнича і нотарїяльна нанцєлярїя Переводить і найтіжєші процесн, аєдає різні документи, як контракти, повновластї, дожкіє скрїпті, цєсі, ітабуляційні поданя і др., як ввагалї

Др. Висоцкїй, однокїлий в Ньюарку руськїй лікар і хїрург 8 СТАРОГО БРАКУ

